UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu, Prælectionum Theologicarum Tomus ...

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. An sit possibilis Dei Visio?

urn:nbn:de:hbz:466:1-82949

Visual Library

TRACTATUS III.

De Deo prout scibili intuitivè.

Ost Tractatum de Deo sciente, subnectimus Tractatum de Deo scibili intuitivè; proximè enim se consequuntur sciens & scibile. Sed si non attenderetur ad commoditatem Auditorum posset bene hic Tractatus post Trinitatem etiam rejici, cum esse Deum Trinum, perficiat quodammodo Deum in ordine ad se, noscibilem autem esse intuitivè à creatura, est perfectio relativa ad extra. Sit

DISPUTATIO VI.

De Possibilitate, & Principiis Visionis.

Duas partes habebit disputatio, ut titulus ostendit. Sit

QUÆSTIO I.

An sit possibilis Dei Visio?

ATtingemus inprimis primum Visionis prædicatum possibilitatem. *Sit*

DIFFICULTAS I.

An possit demonstrari impossibilitas, vel possibilitas Visionis?

DIcendum 1. *Quòd visionis impossibilitas demonstrari non possit.*

PROBATUR 1. Quia oppositum fidei demonstrari non potest, fides autem docet dari visionem.

PROBATUR 2. Quia nulla talis implicantia adferri potest.

PROBATUR 3. Quia ex genere suo non repugnat cognoscere Deum, aliàs nec demonstrare, nec negare illum possemus; si non est cognoscibilis. Item, non repugnat notitia Dei ex genere suo intuitiva: Aliàs nec Deus seipsum nosceret intuitivè; nec repugnat hæc duo conjungi in creatura; cur enim? Ergo possibilis erit notitia intuitiva Dei in creatura.

OBJICITUR 1. Illa visio creata, & esset infinita, & non esset: Non esset quidem, ut omnes concedunt; esset autem infinita; quia visio & notitia, eò est perfectior, quò objectum est perfectius; Ergo si objectum sit infinitè perfectum, visio erit infinitè perfecta: Sed Deus est objectum infinitè perfectum; Ergo ejus visio, erit infinitè perfecta.

In solutione hujus argumenti laborant ingenia, & plurimi recurrunt ad hoc, quòd objecti perfectioris non arithmeticè, sed geometricè notitia sit perfectior. Sed quia hanc responsionem refuto in materia de peccatis circa infinitatem peccati, nec in præsenti illam usurpo. *Hinc*

RESPONDETUR. Quòd objectum est perfectius, eò cognitionem esse perfectiorem extrinsecè, & terminativè, sed non esse perfectiorem specificatione intrinseca & entitativa. Explicatur distinctio. In omni actione quædam est specificatio intrinseca, quædam extrinseca: Intrinseca effectivè desumitur à principio productivo; nam cùm specificatio rei sit entitas rei, sicut ipsa entitas rei desumitur à productivo, ita & specificatio desumitur effectivè à productivo; formaliter autem desumitur ab ipsis prædicatis rei, cùm specificatio non distinguatur realiter à specificato. Alia est specificatio extrinseca, & hæc habetur ab objecto: Porro, quò objectum est perfectius, eo extrinsecè & terminativè notitia est perfectior, sed non est necesse, esse perfectiorem intrinsecè: quia aliàs opinio & error de Angelo, esset melior, demonstratione quadraturæ circuli, quia Angelus, est quid perfectius quadraturâ. Quod si quò perfectiùs est objectum, sufficit ut nonnisi terminativè sit perfectior notitia, sufficiet etiam ut visio Dei præ aliis notitiis, sit infinita terminativè, licèt non

infinita entitativè. Quamvis autem concedendum sit, quòd actus specificentur ab ordine intrinseco sibi ad objecta, quia tamen hic ipse ordo, dicit aliquid extrinsecum, hoc est objectum, & aliquid intrinsecum, nempe ipsa rei prædicata, fiet ut si ipsius actionis prædicata, non involvant infinitatem, nec ordo intrinsecus involvat, nisi fortè infinitatem extrinsecam.

Instabis. Positio infiniti, arguit perfectionem infinitam; Ergo & cognitio objecti infiniti, arguet perfectionem infinitam; quia modus tendendi per effectionem non est ita nobilis, quàm modus tendendi per notitiam, & sic perfectiùs est noscere calamum, quàm producere.

Respondetur. Quidquid sit de Ant. Negatur Conseq. quia ad hoc ut ponatur effectus, debet ille in causa, vel formaliter, vel eminenter contineri, consequenter nec excedet perfectione causam; non est autem necesse, ut cognitio contineat entitativè perfectionem objecti; aliàs nec nos possemus cognoscere unquam Deum, nec videre hominem, fidelis canis. Porro producere & noscere, habent se sicut excedens & excessum; nam ordine quidem, noscere, est quid excellentiùs; cæterùm si virtus causandi, & virtus noscendi comparentur ad objecta, non habent æqualitatem; quia effectus nobilitate non superat causam, cùm objectum, nobilitate, superativum possit esse notitiæ.

Objicitur 2. Visio illa non potest fieri, nisi creatura rationalis ad id elevetur; non potest autem elevari, quia ad nihil elevari potest potentia, quod est extra illius objectum; Deus autem est extra objectum visivæ nostratis; quia naturaliter Deum videre non possumus.

Respondetur. Quòd nihil elevari potest extra suam sphæram, & objectum potentiæ obedientialis, licèt possit elevari extra suam sphæram, & objectum potentiæ suæ naturalis; toties autem aliquid elevatur non extra sphæram potentiæ suæ obedientialis, quoties elevatur ad actum, qui ordine quidem distinctus est, licèt similes alius ordinis, illa eadem potentia, in suo genere, producat; atque ita quia produxit noster intellectus aliquas intuitivas intellectiones, & quia noscit ipsum etiam Deum, bene poterit elevari ad notitiam intuitivam Dei. Ex eo tamen non sequetur Deum esse objectum naturale intellectûs creati, si ly naturale, sumatur pro viribus naturalibus attingibile; licèt sit naturale, hoc est, à principio tali noscibile, quòd similes actiones qualis est visio, in suo ordine producat.

Objicitur 3. Oculus corporeus non potest elevari ad videndum Deum, nec creatura quævis ad comprehensionem; Ergo nec ad visionem.

Respondebitur infrà huic argumento. PP. autem qui oppositum videntur sensisse; ab aliquibus, ut à Vasq. dicuntur fuisse in opposita sententia, sed ante definitionem Ecclesiæ.

Alii dicunt intelligendos de visione comprehensiva, vel de visione corporali, vel de visione in hac vita per ordinem ad potentiam ordinariam.

Dicendum 2. *Visionis possibilitatem demonstrari non posse, seclusâ revelatione.*

Probatur, quia nulla talis demonstratio adferri potest, & cùm sit supernaturalis, non habet ullam sui causam naturalem, nec effectum naturalem, ex quibus duobus, deberet confici demonstratio; causas autem & effectus supernaturales, naturali lumine, non attingimus demonstrando.

Objicit 1. Quiros d. 23. Licèt hanc rationem non appellet demonstrationem. Natura rationalis est capax veræ beatitudinis; hæc autem non stat nisi in visione Dei; beatitudo enim talis in nullo bono finito consistit; sed in infinito; seclusa autem visione nostra beatitudo staret nonnisi in cognitione Dei in creaturis, adeoque staret in bono non infinito.

Respondetur. Habitâ sola demonstratione de Deitate, & ejus perfectione consisteret beatitudo nostra in aliquo infinito terminativè; neque enim beatitudo formalis stat in infinita entitate notitiæ. Et licèt notitia Dei in creaturis sit finita ratione medii; non tamen ratione objecti æterni, estque finitâ ratione præmissarum, sed non ratione subjecti conclusionis; & quid si una perfectio Dei, per aliam demonstretur?

Objicitur 2. Demonstrabile esse, Deum posse agere supernaturalia, demonstrabile item est, quòd qui potest in aliquo genere circa aliquod objectum inferius, potest & superiùs; Ergo cùm noscat Deum naturali cognitione creatura rationalis, poterit illum etiam videre.

Respondetur ex multis principiis, hoc Arg. non esse demonstrativum: Nam inprimis, non potest positiva ratione demonstrari, Deum posse agere supernaturalia, sed nonnisi principio negativo. Non implicat; qui medius terminus nihil demonstrat. Rursus, quando potest elici actus imperfectus, potest elici & perfectior, si non implicet; tu autem positivè non probas, quòd non implicet intuitiva Dei visio. Rursus tunc solùm quando possumus imperfectius, potest fieri & perfectius, quando imperfectius, est via ad perfectius. Et ita, qui potest dicere A. & B. potest dicere & BA. Cæterum si portare possit aliquis quinque, non sequitur quòd possit portare centum.

Idem principium aliter proponit Scotus. Perfectio quæ convenit potentiæ inferiori, convenit & superiori intra idem genus; Ergo cùm potentiis inferioribus conveniat intueri, conveniet & intellectui, adeoque conveniet intueri Deum.

Respon-

Respondetur, Arg. multùm probare; Probaret enim, quòd creatura naturaliter possit videre Deum, cùm idem conveniat potentiis inferioribus. Deinde cur non poterit intellectus esse contentus intuitivâ in aliis materiis non excedentibus, modo essendi & modo ordinis; absolutè autem loquendo assumptum principium non convincit, quia habitus fidei est potentia superior intellectu, idque multò magis si intellectus est potentia distincta realiter; & tamen intellectus habet vim noscendi evidenter, non habet autem fides. Intellectus item, est superior potentiâ auditivâ, nec tamen percipit sonum sub ratione soni, sed sub ratione veri; ad maximum ergo vera est illa propositio, si negatâ illâ perfectione in potentia superiori, sequetur hoc ipso, illam dejici ad statum inferioris.

Objicitur 3. ex S. Thom. hîc q. 12. a. 1. in corpore; cujus discursus, prima pars in hoc stat; *Ultima hominis beatitudo in altissima ejus operatione consistit*; Hæc autem operatio est in visione Dei.

Respondetur S. Thom. assumere hoc principium, ut congruentiam petitam ex fide: Unde concludendo ait, *quod est alienum à fide.* Et certè consistit nostra beatitudo in perfectissima operatione possibili; tu autem non demonstras esse possibilem creaturæ intuitivam Dei.

Secunda pars medii termini in hoc est; Quia scilicet *inest hominis naturale desiderium cognoscendi causam cum intuetur effectum*, consequenter agnoscens creaturas esse effectum Dei, desiderabit videre ipsum Deum.

Respondetur. Inesse homini desiderium noscendi causam notitiâ sibi possibili; tu verò non probas visionem Dei esse possibilem; vel tunc volumus videre causam, quando videmus ipsum effectum in ratione effectûs; nos autem intuitivè effectum productum à Deo, in ratione producti à Deo non noscimus; licèt noscamus per demonstrationem abstractivam, quòd Deus sit causa creaturarum. Denique, tunc viso effectu appetimus videre causam, quando sensus nostri ficut perficiuntur visione effectuum, ita perficerentur visione causæ.

Idem principium sic aliter proponitur. Possumus Deum cognoscere abstractivè; Ergo possumus etiam intuitivè.

Responsum suprà negando Cons. præcipuè si sit impossibilis intuitiva; cujus tu possibilitatem non demonstras: Et sicut ex dicto antecedente, non tenet consequentia ad probandum possibilem esse nobis comprehensionem; ita nec tenebit in præsenti.

Idem principium proponitur ulteriùs. Impossibile est appetitum universalem fraudari; omnes autem homines appetunt visionem Dei.

Respondetur. Schola Epicuri, Mahmetis, idololatrarum, nescientium demonstrationem immortalitatis animæ Philosophorum, id non appetiit. Sed posito etiam quod assumitur, dici posset: Non absoluto & efficaci appetitu, sed nonnisi conditionato id apperi.

Addit bene Arriaga. Quòd appetitus non regatur per objecta prout sunt à parte rei, sed prout proponuntur ab intellectu, vel phantasiâ, ergo ex eo quòd appetitus id appetat, non potest inferri id jam esse possibile; intellectus enim pro sua parte errare potest, ut erravit Jovi deitatem tribuens.

Objicitur 4. Deus continetur sub objecto adæquato intellectûs, hoc est, Ente; Ergo potest intuitivè videri.

Respondetur. Argumento multum probari; probaret enim posse; à nobis etiam comprehendi Deum. Addo nec Angelus potest id demonstrare, quia quamvis comprehendat nostram potentiam obedientialem, & elevabilitatem ad supernaturalia, comprehendit illam secundùm id, quod dicit in recto; hoc est secundùm quod dicit naturam humanam; sed non comprehendit ratione terminorum, & connotatorum elevationis, nisi fortè confusè; aliàs deberet comprehendere ipsummet Deum, qui est terminus, ad quem elevamur.

Objicitur 5. Ex Lugo in manuscriptis apud Quiros. Omne objectum potest terminare cognitionem intuitivam inadæquatam, ergo & Deus: sed Deus se non potest intuitivè inadæquatè noscere; Ergo sola creatura ita illum noscet.

Respondetur. Majorem non demonstrari, sed probari sola inductione, quæ procedit nonnisi de rebus creatis.

Noto ad solvendas alias objectiones. Quamvis ad videndum Deum non requiratur actus infinitus, nihilominùs inde non demonstratur possibilitas visionis? Quia nec demonstratur possibilitas visionis viribus naturæ: Quamvis autem visio sit quid finitum, nihil obest: Nam spoliare materiam quantitate, non requirit vires infinitas; & tamen hoc non competit creaturæ. Quod si recurratur ad elevationem? Recurretur ad principium. Non implicat. Concedi etiam potest, quòd si detur infinita albedo, illa possit videri ab oculo, qui de facto datur; inde tamen non sequitur posse etiam nos intuitivè videre Deum; quia de facto gradus albedinis videmus intuitivè, nullam autem perfectionem Dei videmus intuitivè.

DIFFICULTAS II.

An possibilis sit Visio Dei in entitate materialis?

Universaliter pono titulum, ut procedat de potentia materiali noscitiva, & non de solo oculo corporeo: Quâ in difficultate, certum

tum est, quòd impossibilis sit visio, sive à potentia materiali, quâcunque, sive producta ab oculo corporeo, quæ attingat Deum, & tamen sit sensatio: Et esset enim sensatio, & non esset; esset ut supponitur, non esset autem, quia sensatio, est ejus quod sentitur; Deus autem, utpote incorporeus, non potest esse quid sensibile. Dicere autem quòd non hoc sit, quod assumitur, sensatio; est non accipere sensationem propriè, ut hîc de illa.

Sed poteritne dari potentia materialis productiva notitiæ in entitate spiritualis, quâ mediante, noscat objectum spirituale? Communiter impossibilitas talis potentiæ materialis agnoscitur; quia effectus & actio non potest esse nobilior suâ causâ; spirituale autem, est quid nobilius materiali. Sed si quis diceret, hunc defectum aliunde suppleri, ægrè convinceretur.

In præsenti de hoc maximè quæretur; An sit possibilis potentia materialis, quæ producat notitiam in entitate materialem, & nihilominùs attingentem spiritualia; ita ut potentiæ illius objectum confletur ex materiali & spirituali; sicut etiam conflatur in noscitivis spiritualibus, & sicut objectum adæquatum sensûs communis, est conflatum ex objectis sensuum particularium.

Punctum Difficultatis 1.

Examinantur Implicantiæ contra possibilitatem notitiæ materialis attactivæ spiritualium.

1. Implicantia est. Implicat potentiam ferri extra suum objectum; at res spirituales sunt extra objectum potentiæ corporeæ. Ergo.

Respondetur. Negando Minorem.

Idem principium sic proponit amicus d. 9. s. 5. Potentia cognitiva, debet habere formalem proportionem cum actu cognitionis, eoque mediante cum objecto cognoscibili in eodem genere proximo vitæ; sed potentia materialis, non habet formalem proportionem cum actu cognitionis, eoque mediante, cum objecto spirituali; Ergo objectum spirituale, noscere non poterit.

Respondetur. Inter notitiam materialem & objectum spirituale non esse proportionem in ratione entis, sed nego quòd implicet proportio in ratione cognoscitivi & cognoscibilis: Ita inter Deum infinitum, & Angelum finitum non est proportio in ratione entis, est in ratione noscitivi.

Instat amicus. Potentia cognitiva non est tantùm productiva, & receptiva cognitionis, sed etiam perceptiva objecti, mediâ notitiâ rei; hoc autem non potest fieri absque formali proportione in eodem genere proximo vitæ, cum ipsa cognitione; imago enim non confert suum effectum formalem repræsentandi imaginatum, nisi subjecto idoneo, & proportionato; ut patet de visione, quæ posita in lapide, non reddit eum videntem: Sed res spirituales non possunt repræsentari nisi per intellectionem; non enim datur sensatio spiritûs.

Respondetur. Non implicare ut res spiritualis repræsentetur per intellectionem non spiritualem, sed materialem; quam, si vis cum aliquo abusu loqui, voca sensationem ratione principii, hoc est procedentem à principio materiali, licèt non sit sensatio terminativè, cùm non attingat sensibile. Quamvis autem concedamus per actum vegetandi quâ talem, non posse quidpiam noscì, quia cùm actus vegetandi non sit de linea noscendi, quomodo noscet? Sed cùm ex una parte possit esse cognitio materialis de linea noscendi; ex alia parte, non implicat contradictionem, ut attingat spirituale, benè illud attingere poterit.

Idem principium proposuit sic piæ memoriæ meus in Theologia Magister, P. Wenceslaus Darovvski. Si potentia sensitiva posset percipere objectum spirituale, perciperet illud vel principiata à se sensatione, vel principiatâ à se intellectione: Neq; enim quidquam medium cogitari potest: Sed non percipit primo modo, alias objectum spirituale sentiretur; quia id cujus est sensatio tanquam objecti, necessariò sentitur; res autem spiritualis utpote immaterialis, sentiri non potest. Secunda pars prob. Potentia sensitiva dicit necessariò ordinem ad sensibile tanquam ad terminum adæquatum, sicut scientia necessariò est ad scibile tanquam ad terminum adæquatum; & tamen tunc illius potentiæ, non esset terminus adæquatus sensibile; diceret enim ordinem, & ad sensibile, & ad intelligibile. Hanc ipsam partem sic aliter probabat, impossibile est, ut actus vitalis tribuat denominationem cognoscentis, nisi principio connaturaliter effectivo, vel saltem receptivo, ut scitur ex Anim. sed impossibile est potentiam sensitivam esse connaturale effectivum, & susceptivum cognitionis rei spiritualis; hoc ipso enim non esset jam illa potentia sensitiva; quia si brutum connaturaliter efficeret, & reciperet discursum, hoc ipso non esset brutum.

Responderi potest, huic implicantiæ cæteroqui bene propositæ, pluribus modis. Nam inprimis abusivè potest vocari illa notitia sensatio, ut dixi, non ratione termini & objecti, sed ratione principii materialis; distingui autem debere formalitates petibiles ab objecto, à formalitatibus petibilibus ex principio, consentiunt omnes. Et ita aliqui modalitatem quàm pro dispositione agnoscunt, dicunt esse entitativè accidentalem, terminativè substantialem. Rursus dici potest, illam notitiam esse intellectio-

sionem, non quidem in entitate spiritualem, sed materialem, intellectionem tamen. Evicendo autem quæstiones de voce posset universaliter negari Major, assignarique notitia media, nempe notitia materialis, quæ non implicat: quæ notitia esset in hoc simili sensationi; quia non haberet esse spirituale, difformis autem sensationi, quia cognosceret spirituale. Rursus in hoc conformis esset cognitioni spirituali; quia cognosceret spiritualia; difformis autem quia esset in entitate materialis.

Addi posset, quòd sicut non rectè, nec adæquatè dividitur substantia in sensitivam, & spiritualem; datur enim medium non sensitivum, qualis est Lapis; Sic nec rectè dividetur cognito in sensitivam ac spiritualem; non implicat enim illa media; quamvis rectè dividatur in materialem, & spiritualem: sicut & ipsum Ens, rectè dividitur in materiale & spirituale. Tamen pro præsenti ordine, nullæ dantur notitiæ, nisi sensitivæ & spirituales. Quod autem assumit, illam potentiam materialem pro objecto adæquato debere respicere nonnisi materiale, id non convincit; cur enim adæquatum ejus objectum non poterit conflari ex spirituali & materiali quod suprà explicatum est. Illud autem quod assumitur: Adæquatum objectum scientiæ est scibile, pro præsenti non convincit. Tum quia multùm probat, quia probat sensum communem non posse attingere objecta particularium sensuum: probat etiam, quòd Deus & Angeli non cognoscant simul materiale & spirituale, sicut scientia nonnisi scibile attingit. Tum, quia si ad non scibile extenderetur scientia, hoc ipso non esset scientia, non ostenditur autem quomodo hoc ipso, quòd extenderetur potentia materialis possibilis ad objectum spirituale, ir jam non futura materialis. Tum, quia non tenet consequentia hoc implicat, ergo & illud illud implicat, nisi adferatur paritatis ratio. Quæ adferuntur de bruto non convincunt nam si potentia sensitiva, quæ de facto datur principiaret talem notitiam, destrueretur illius essentia; cùm enim essentialiter hæc, quæ de facto datur potentia materialis, sit nonnisi sensibilium perceptiva, hoc ipso, si spirituale perciperet, mutaretur illius essentia: idemque dic de brutis præsentibus. Sed si potentia materialis utrumque posset noscere, scilicet & spirituale & materiale, non mutaretur illius essentia; cùm proclientialiter dicat, potentiam attingendi utrumque, cujus tu impossibilitatem non probas. Et sicut mutaretur essentia oculi, si audiret; non mutatur tamen essentia sensus communis, qui utrumque hoc facit, quia hoc est de ratione illius, ita non mutaretur potentia possibilis, si utrumque hoc perciperet, quamvis mutaretur potentia, quæ de facto datur, si perciperet spirituale. An verò talis potentia dicenda esset brutum? est quæstio de voce?

2. Implicantia quâ utitur recentior Suar. in Animasticis. Si aliquis sensus v. g. oculus posset elevari ad videndum Deum, etiam oculus bruti posset elevari; nam oculus bruti est ejusdem perfectionis cum oculo humano, oculi autem humani per PP. non possunt elevari.

Respondetur. In his principiis non concedi, quòd de facto sit aliqua talis potentia, quæ attingat spirituale: imò concesso quòd esset de facto, negat adhuc fore elevabilem Arriaga ad visionem Dei, ob essentialem suam determinationem, nonnisi ad videnda creata: Consequenter nec sequetur posse oculum bruti elevari. Deinde hanc inelevabilitatem probat dictus recentior Suar. per solam auctoritatem, hîc autem quæritur implicantia per rationem. Quando autem infrà inquirit, per quid distingueretur talis potentia à potentia spirituali. Respond. potest non objecto, sed entitate distinguendam; quis autem sit conceptus spiritualitatis: non est hujus loci inquirere, sed is erit, quem tenebit Suar. sufficienter esse distinctivum objecti materalis ab objecto spirituali.

3. Implicantia est, quâ utitur Martinon. d. 7. Ad eam solvendam

Noto 1. Quòd immeritò assumat, quòd quamvis non extraheretur oculus extra suam sphæram, si elevaretur ad videndum indivisibile coloris replicatum, extrahendam tamen potentiam materialem à statu materialis, si attingeret objectum spirituale; de hoc enim quæritur, præcipuè possibilitate purè spectatâ.

Noto 2. Quòd lineamenta colorum, non possint esse expressiva germanè Dei, sed id rejici in id debet, quòd scilicet illi colores affingant id Deo, quod non est in Deo; affingunt enim illi staturam, quantitatem, membra &c. quibus Deus caret. Jam autem illa species expressa materialis, non affingeret Deo quidquam horum. Imaginare v. g. crystallum, aut speculum chalybeum, in quorum utroque resplendet facies humana, quamvis in ratione Entis differant crystallum, & chalybs, toraque differentia erit non in eo quod proponunt, sed in modo Entitatis, quæ proponit. Ita & in præsenti esset distinctio non in objecto, quod proponitur ab illis notitiis, sed in Entitate, ipsius modi proponendi.

Noto 3. Quòd reliqua argumenta Martin. impugnent potiùs potentiam obedientialem, de qua alibi.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur aliæ Implicantiæ.

Quarta Implicantia est, quâ utitur Perez. Quia si hoc fieri posset, potuisset etiam corpus Christi in triduo elevari ad videndum

dendum Deum, & debuisset; nam Unioni hypostaticæ perfectio hæc deberetur, & corpus illud non fuisset mortuum, sed vivum, fuissetque illi Divinitas loco animæ, quod absurdum est.

Respondetur. In istis principiis non admitti oculos, qui dantur elevari posse, nihil ergo applicari potest ad oculos Christi; sed pone hos etiam elevari potuisse; non sequetur debuisse jam elevari, quia non omnes elevabilitates potentiarum materialium de facto in Christo, sunt elevatæ.

Instat idem. Actus vitæ corporeæ non habet in se formam universalem applicabilem omni objecto, & omni subjecto, intellectio habet formam tendendi in objectum universalem, applicabilem omni objecto, & omni subjecto. Ergo nullus actus potentiæ corporeæ, est intellectio. Sed omnis visio Dei est intellectio; quia cùm Deus eminenter sit omnia & per suam essentiam est perfecta intellectio, qui Deum videt, potest omnia cognoscere. Ergo nullus actus potentiæ sensitivæ est visio Dei.

Responderi potest. Concessurum libenter Arriaga, quòd potentia materialis non sit elevabilis ad visionem Dei, eò quod id competat nonnisi intellectioni spirituali. Sed hoc concesso non sequitur quòd implicet contradictionem potentia materialis applicabilis omni objecto, excepta ut prædictum est, visione Dei.

Quando autem dicit ex eo, actum vitæ corporeæ non esse formam universalem applicabilem cuicunque objecto, quia brutum non potest dicere, Ego; & si non potest dicere, Ego, non potest habere formam universalem applicabilem omni objecto & subjecto, idque ex eo, quia dicere Ego, est distinguere se ab omni alio, & qui dicit Ego, potest dicere non Ego, quodlibet autem est Ego, vel non Ego. Hinc qui non potest dicere Ego & non Ego, non potest habere formam applicabilem omni objecto, quia omne objectum, ut dictum est, vel est Ego, vel Non Ego. Porro bruta non possunt dicere Ego, quia Ego significat primam personam; bruta autem non habent personam; quia non sunt naturæ intellectualis individua substantia.

Sed neque id convincit: nam Ego, objectivè acceptum, falsum est, quòd nonnisi personam notet, sed quodcunque uniter subsistens. Et certè quis negaret quòd brutum noscat seipsum experimentaliter, & fame urgente quomodo non dicit canis: Appeto cibum? Venaticus quomodo non dicit, Video feram? quæ omnia objectivum Ego important; & si possum dicere cani, ille, nec ille supponet pro persona, cur supponet semper pro persona Ego? ad alia solvenda.

Noto. Quamvis potentia visiva noscat coloratum, auditiva sonum per hæcque definiantur, hoc non obstante, potest dari sensus communis, qui attingat objectum reliquorum sensuum, quamvis etiam in definitionem sensus communis, ingrediatur suum objectum: sicetiam cur non poterit dari potentia materialis, noscens idem objectum cum intellectu, quamvis definitionem intellectus ingrediatur adhuc ratio objecti, salva diversitate definitionum ratione diversæ attingentiæ objecti in utroque.

Quinta Implicantia est ex istis quæ sparsim adfert Quiros d. 21. *Primum est.* Non potest Deus palpari, vel olefieri. Ergo nec videri oculis corporeis.

Respondetur. Nihil hîc agi de visione Dei, sed de sola notitia materiali, versante circa objectum spirituale. *Secundum* quod adfert est, si semel potentia vitalis posset vagari extra suum objectum, posset etiam intellectus amare, planta sentire, res mortua ut lapis elevari ad videndum Deum; neque enim ista magis repugnant, quàm oculum vivere vitâ intellectivâ.

Respondetur. Esse de non supponenti, quòd tunc vagaretur potentia extra suum objectum; cùm illius objectum inadæquatum, esset etiam Ens spirituale. Quod attinet ad Instantias, prima de intellectu roborat nostrum intentum: in sensu enim reali intellectus amat, licèt non in sensu formali. Possibilis etiam oculus est, qui videat, & audiat, & vegetativum, quod simul sit sensitivum.

Decernitur, quid sit sentiendum.

Assero 1. *Non esse adhuc deductam implicantiam, ex principiis intrinsecis, quod sit impossibilis potentia materialis cognitione materiali attactiva objecti spiritualis.* Ratio asserti est: Quia nulla talis implicantia allata est. Hoc assertum docuit etiam in recenti Quiros cit. n. 31. Porro, hoc assertum non ponit possibilitatem talis substantiæ, sed nonnisi examinat rationes, judiciumque de illis format.

Assero 2. *Non esse etiam ullum argumentum pro possibilitate talis creaturæ:* Quod enim? Immo retorqueri potest onus ostendendæ implicantiæ, sic. Non implicat contradictionem nexus essentialis inter potentiam materialem, & objectum nonnisi materiale, & cùm adhuc pro oppositio nempe pro impossibilitate talis potentiæ stet sententia communis, illa defendi debet.

Assero 3. *Per locum Theologicum probari impossibilitatem potentiæ materialis attactivæ spiritualium.* Ratio, quia talis potentia non posset elevari ad videndum Deum: idque ideò, quia sensus communis Ecclesiæ nonnisi spiritibus beatudinem tribuit, cujus sensum convelleremus, si talem elevabilitatem admitteremus. Unde etiam docet Aug. in Psal. 101. *Homo*, inquit, *in honore positus, factus est ad imaginem Dei, &c. accepit animam rationalem &c. præpositus est rationis ipsius vivacitate omnibus bestiis, &c. quid enim horum habet intelligentiæ rationem? &c. Quod enim pecus plangit de peccato? quæ avis timet gehennam*

pœnam ignis æterni? quia nulla est participatio beatitudinis. Ubi Aug. participationem hanc refert in animam rationalem. Ex altera parte talis potentia materialis attactiva spiritualium etiam ad videndum Deum. Posset elevari, quia arbitrarium est ponere, ut posuit Arriaga, illam esse inelevabilem ad videndum Deum, quia arbitrarium est affingere, quòd sit essentialiter inelevabilis, cùm sit potens attingere gradum spiritualitatis: arbitrarium item est dicere, quòd sit determinata nonnisi ad noscenda spiritualia creata, sicut est arbitrarium restringere oculum, ut possit videre nigrum non album. Et certè, ut communi sententiæ obviam eatur, non sufficit solùm hoc dicere, non implicat, præcipuè ubi agitur de aliquo connexo, cum principiis fidei, & persuasione communi.

Ex quibus, talis implicantia Theologici loci eruitur. Quia talis potentia & non posset videre Deum, ut dictum; & posset quia immeritò restringeretur, nec ejus determinatio argumento posito convinci potest.

Addo apud Christianum Theologum plùs debere æstimari argumentum loci Theologici, quàm argumentum procedens per principia intrinseca.

Assero 4. *Possibile esse, ut oculus corporeus præsens possit elevari ad producendam visionem Dei mortuo modo.* Ratio, tum quia id non implicat. Tum, quia non magis excedit oculum corporeum visio supernaturalis producenda mortuo modo, quàm gratia aquam, & tamen non implicat in Sacramento Baptismi, elevari aquam, ad producendam gratiam. Tum, quia in genere causæ meræ efficientis, ad quidlibet potest Deus elevare quodlibet, exceptâ primâ sui productione, actu vitali &c.

Assero 5. *Impossibile esse oculum corporeum præsentem, posito quòd sit determinatus naturaliter nonnisi ad objectum materiale, elevari ad producendam visionem Dei vitali modo.* Ratio, quia, & produceret illam vitali modo, & non produceret: produceret, ut supponitur; non produceret autem, quia non produceret ab intrinseco, quod ipsum probatur: Illud solùm dicitur produci ab intrinseco, cujus vitaliter ponendi, quantumvis in ordine supernaturali, inchoata habetur potentia: quod ipsum & inductio probat, & absurdum ostendit; quia aliàs, omnia divinitùs, vitaliter operari possent, idque & ratio adstruit: quia sic operandum supernaturaliter ab intrinseco & vitaliter, non esset necesse habere inchoatam, ut vocant potentiam, hoc ipso illam simpliciter ab extrinseco & non ab intrinseco haberet; oculus autem corporeus præsens non habet vim inchoatam ad visionem Dei; quæ inchoatio stat in posse connaturaliter intelligere, secundùm scilicet speciem agendi in illo genere, licet non debeat esse inchoatio quoad ordinem; hic enim est supernaturalis; nec quoad modum intelligendi, quia intuitiva intellectio Dei, superat vires creaturæ.

Dices 1. Potest elevari ignis ad producendum dolorem in spiritibus &c. Ergo & oculus ad ponendam vitaliter visionem.

Respondetur. Disparitatem esse, quia ille dolor non producitur vitaliter ab igne; visio autem hæc, produci debet vitaliter; non posset autem produci vitaliter, ut probatum est.

Dices 2. Nonne oculus vitaliter principiat visionem; Ergo ratione hujus prædicati elevari poterit ad visionem Dei.

Respondetur. Cùm illa visio sit de specie & lineâ intellectuali, & visio corporalis, non sit de hac specie & lineâ, hoc ipso visio corporalis non est vis inchoata ad elevari in hoc genere; quæ inchoatio, universaliter apprehendenda est, quòd semper & nonnisi ad solos actus vitales requiratur.

Dices 3. In sententia nostra potentia visiva, & intellectiva idem sunt realiter, & realiter loquendo idem utriusque objectum, cur ergo si visiva intellectiva de facto elevatur ad videndum Deum, visiva corporea non elevabitur?

Respondetur. Disparitatem esse, quia visiva intellectiva est in entitate spiritualis, & habens inchoatam vim; quia principiat intellectionem de Deo; hoc autem de oculo & potentia corporea præsenti dici non potest, accipiendo potentiam visivam formaliter, nam in re in quantùm idem est, cum intellectu elevatur. Dum Job dicit, non carne se visurum Deum, sed in carne, hoc ipso non tenet corpus elevari ad videndum Deum, & dum oculis dicit se suis conspecturum, subintellige quod dicat, se mentis oculis conspecturum.

DIFFICULTÀS III.

An possibilis sit Notitia comprehensiva Dei?

Agimus hîc non de vulgari comprehensione, prout supponit pro termino vitæ nostræ beatæ; sic enim omnes in cœlo comprehensores sunt. Sed de stricte sumpta. An autem possibile sit à creaturâ strictè comprehendi Deum? Negativa est de fide, ut docet cum aliis Ruiz d. 6. de scientia Dei à sect. 2. sed hoc ipsum est demonstrativè examinandum. Demonstratio autem pendet ab explicatione: Quid sit comprehensio?

Explicat 1. Recentior Suarez, & cum eo Martinon d. 8. quòd scilicet comprehensio sit cognitio rei, quantùm in se cognoscibilis est; tunc verò res cognoscitur, quantùm ex se cognoscibilis est, quando nihil ejus latet cognoscentem; hoc est, quando cognoscitur secundùm omne id, quod habet vel formaliter in seipsa, vel eminenter in suâ virtute, hoc est, quando cognoscitur quoad omnes causas, effectus, proprie-

proprietates &c. quæ essentiam comitantur. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit 1. Quia inferiùs videbimus, possibilem esse cognitionem creatam attingentem omnia in Deo, etiam quoad suos terminos &c. & tamen impossibilis est comprehensio Dei: Ergo de ratione comprehensionis, non est dicta explicatio.

Neque valet si dicas cum eodem; quòd tunc non simus comprehensuri Deitatem, quæ formaliter est Deus & omnipotentia: nam concedo quidem tunc non comprehendi Deitatem, sed infero, cùm in illa notitia creata, nihil lateat ex Deitate, nec ex terminis perfectionum illius; Ergo apparet posse dari talem notitiam, & nondum esse comprehensionem.

Minùs autem roboris habet, quod dicit posita illa notitia creata, qualem concedimus, non attingenda impossibilia in esse conditionato, si non repugnarent, sed nonnisi sola possibilia.

Contra enim erit, si possibilis est notitia attingens in Deo omnia possibilia, quæ digniora sunt, & non pauciora utpote infinita, cur non poterunt etiam illa impossibilia sub conditione, si forent possibilia, attingi? & non per notitiam comprehensivam, utpote creaturæ implicantē. Rursus impertinens est ad cognitionem Omnipotentiæ cognoscere illam secundùm quod est virtus producendi impossibilia subconditione si non implicarent; hæc enim virtus est fictitia in Deo, ut alibi probatur. Quod autem dicit; Ex eo potentiam creatam, quia finita est, non posse extendi ad notitiam impossibilium effectuum; id non convincit, quia etiam possibiles effectus sunt infiniti syncategorematicè, secundùm quod possunt nosci in omnipotentia; & tamen illos potest noscere potentia finita creata.

Non Satisfacit 2. Quia non explicat, quomodo debeant cognosci causæ objecti, ad hoc ut dicatur comprehendi objectum: Si enim cognosci debent comprehensivè, fiet, ut nulla creatura possit comprehendere aliam, etiam elevata. Ratio, quia nulla elevari potest ad comprehendendum Deum, qui est causa creaturæ, si autem sufficit nosci causam in confuso, & in generali, non sequitur comprehensionem debere attingere omnia, ut voluit explicatio.

Non Satisfacit 3. Quia rationes quas huic fundamento superstruit ad probandum impossibilitatem comprehensionis non convincunt: talis est illa.

Comprehensio attingens omnia in Deo, esset æqualis intelligentiæ, & sapientiæ Divinæ. Responderi enim poterit, fore æqualem terminativè & extrinsecè, non verò entitativè & intrinsecè; & sicut ille agnoscit posse in omnipotentia videri omnes creaturas possibiles; nec tamen eo casu sequeretur notitiam creatam, fore æqualem notitiæ increatæ in illo genere; ita nec sequetur in præsenti.

Illud etiam, quod adfert, quòd scilicet talis species expressa, esset infinita actu, ex eo, quia si Deus illam revelaret alicui intellectui creato, posset hic illam cognoscere inadæquatè, per æternitatem, semper nova ac nova videndo in illa, nec eam exhauriendo. Sed hoc etiam non convincit, quia possibilis est cognitio qua intellectus creatus comprehendat continuū ex partibus proportionalibus in infinitum divisibilibus compositum, quæ cognitio esset talis, quòd si Deus illam revelaret alicui intellectui creato, posset hic illam inadæquatè cognoscere per totam æternitatem; & quamvis illæ partes essent communicantes? quia tamen cognitiones de illis non essent communicantes, deberent esse infinitæ, cùm tamen supponatur unico actu, comprehendi totum illud continuum.

Explicat 2. Oviedo & dicit, illam notitiam esse comprehensivam, quæ attingit omnia, quæ sunt formaliter & eminenter in objecto, eo modo quo sunt in objecto; ita ut sicut objectum est talis naturæ, ut absque ullâ mutatione physicâ possit habere aliquem actum; ita cognitio sit talis naturæ, ut sine ulla variatione intrinsecâ, possit esse cognitio talis actus, casu quo in objecto sit talis actus. Et quia Deus est talis, ut invariatus possit velle & nolle, fit ut comprehensio Deum attingens, debeat esse talis naturæ, ut eadem invariata possit illa omnia cognoscere. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit, antequam formem argumentum.

Suppono inprimis, totam variationem quæ potest esse in actibus Divinis, non esse variationem quæ fit ratione intrinsecorum Dei, sed totam esse ratione extrinsecorum.

Suppono item, non esse ullam contradictionem, quòd omnia illa extrinseca, quin & omnia possibilia, attingantur à notitia creata, de quo infrà.

Suppono denique. Unam eandemque cognitionem omnia illa possibilia, & omnia extrinseca actuum Divinorum attingere posse: *Quibus suppositis, sic*

Formatur Argumentum. Possibilis est cognitio, quæ casu quo Deus aliquid liberè velit, quod ante noluerat, sine ulla sui mutatione eadem & invariata præcognoscere possit; & tamen impossibilis est comprehensio: Ergo apparet comprehensionē non bene dicto modo explicari. Ant. quoad primam partem prob. quia supponamus, quod cognitio omnium possibiliū præcesserit horâ, & post horam Deus aliquid velit, quòd antea non voluerit, illa cognitio dicere potest; Ego jam hoc præcognovi, quod ipsū prob. quia illa cognitio potest de se dicere, & intrinseca & extrinseca etiam connotata, intra quæ continentur connotata hujus actus liberi, ego attigi: Ergo illa præcognovi, & quidem eadem invariata; quia possibilis est una indivisibilis

bilis notitia attingens illa omnia. Immo cùm Deus sit pelagus volendi, nullamque in tempore novam potest habere volitionem, immeritò recurritur ad hoc, quòd comprehensio invariata deberet attingere novos actus.

Dices, cum Oviedo, explicationem hanc desumi ex S. Greg. l. 18. Moral. c. 29.

Respondetur. S. Gregorium illic non plùs velle, quàm quòd pondere circumscribamur, quòd creatura simus, ne Deum comprehendamus; nihil autem de ista invariabilitate notitiæ dicit. Concedimus item cum S. Th. quòd comprehensio esse non possit, quando cognitum cognitionem excedit: sed hæc non excedentia in aliquo alio prædicato stat, de quo infrà.

Instabis cum Eodem. Eo ipso quòd quis manu comprehendat corpus quantum, omnia accidentia, quæ illi denuo conjunguntur, absque novâ locali extensione, ex vi ejusdem comprehensionis, manu comprehenduntur: Ergo eo ipso, quòd quis comprehendat aliquid intentionaliter, quæcunque illi objecto adveniunt, absque diversitate physica ejus entitatis, necessariò ex vi illius comprehensionis, comprehendi debent.

Respondetur. Concedendo totum, & negando, quòd in hoc formaliter stet comprehensio intentionalis, de qua infrà.

Explicatur 3. communiter per quasdam restrictiones, & requisita.

1. Requisitum est cognoscere quidquid formaliter, & eminenter continetur in objecto. Ratio, quia aliàs non cognoscetur, quantum est cognoscibile, quod tamen requirit S. Thom. hic in corpore.

Contra est. Quia ut jam suprà dixi, non est necesse in effectu comprehendere causam, aliàs creatura superior non posset comprehendere inferiorem, quod absurdum est, sequela probatur; Quia non potest causam ejus Deum comprehendere, non etiam est necesse comprehendere in causa effectum, quia potest esse ille excedens, & v. g. supernaturalis, nec ulla est necessitas, cur non sufficiat illum attingi in confuso.

2. Requisitum est. Cognoscere objectum cum tanta intensione, quantam de se postulat objectum.

Contra est. Quia nullum est fundamentum, quo asseratur, objecta determinare sibi essentialiter certam intensionem; pone enim v. g. Angelum A determinare sibi intensionem notitiæ ut 5. pone Angelum superiorem elicere de illo cognitionem intensam ut 8. si ad hanc intensionem non ab objecto determinatur, sed à suâ applicatione, cur universaliter dici non poterit, eam determinationem, spectare ad applicationem potentiæ? Rursus, pone Angelum superiorem determinare sibi notitiam ut 6. cur non poterit inferior Angelus, secundùm speciem propriam, quam habet de illo, intendere & reintendere suam notitiam, ut veniat ad illam intensionem? & tamen Angelus inferior, non potest comprehendere superiorem.

Dices 1. Cum Amico. Comprehensio est cognitio adæquans totam cognoscibilitatem objecti, quæ determinat sibi non solùm notitiam simpliciter, sed etiam certum gradum claritatis, & intensionis: & objectum non solùm est adæquabile extensivè, sed etiam intensivè; Ergo objectum etiam illam intensivam perfectionem cognitionis exiget.

Respondetur. Objectum esse adæquabile etiam intensivè, sed tanquam per aliquid accidentale, & non per se requisitum. Unde objectum determinat etiam sibi intensionem tanquam aliquid accidentale. Et certè illa exigentia intensionis in claritate oritur in comprehensiva in quantum includit intuitivam: Si enim intuitiva non esset, nec claritatem, nec claritatis intensionem depoſceret: Ergo cum intuitiva non determinet sibi certum gradum intensionis, nec comprehensiva determinabit.

Dices 2. cum Eodem. Ita se habet claritas in actu cognitionis, sicut fervor in actu amoris; jam autem objectum determinat sibi certam intensionem amoris; Ergo & determinabit certam intensionem claritatis.

Respondetur. Quòd certum fervorem determinet sibi objectum, non tanquam aliquid essentiale, sed tanquam aliquid accidentale, & non necessariò requisitum.

Dices 3. cum Eodem. Si ad comprehensionem non requireretur certa intensio, Deus qui se intensissimè cognoscit, supercomprehenderet seipsum.

Respondetur inquirendo; An Deus supervideat seipsum cum se intensissimè videat? Directe autem

Respondetur. Quia se Deus intensissimè comprehendit, hoc non exinde procedit, quòd comprehensio ex differentiali suâ ratione determinet sibi certam intensionem claritatis, idque non tanquam aliquid accidentale, sed exinde, quia quidquid Deus ad intrà facit, necessariò facit, si necessariò facit, quantùm potest facit, si quantùm potest facit, intensius si potest faciet, adeoque faciet intensissimè.

Decidtur Difficultas.

COmmodè sic explicari potest comprehensio, quòd sit notitia attingens objectum, & cognoscens, ut inquit S. Thom. *quantùm cognoscibile est*: tunc autem attingitur quantùm cognoscibile est, quando attingitur notitiâ intuitivâ saltem ita perfectâ, hoc est à principio æque perfecto profectâ, quàm est perfectum ipsum objectum cognoscibile: hoc ulterius, *sic*

Explanatur in præsenti materia; Possibile est, ut Deitas dicat eam excellentiam cognoscibi-

scibilitatis, secundùm quam à nemine attingi possit, nisi à solo Deo; quæ enim in hoc implicantia? quod si possibilis est cognoscibilitas aliqua Dei, secundùm quam à nullâ creatura attingi possit, talis cognoscibilitas de facto jam in Deo dabitur; nam cùm Deus sit Ens necessarium, & includens quidquid possibile est ut includat, fit, ut si sit possibilis talis cognoscibilitas, secundùm quam non possit cognosci, nisi à seipso, de facto talis cognoscibilitas dabitur in Deo.

Cùm autem hæc cognoscibilitas non sit abstractiva, quia nos abstractivè Deum cognoscimus, nec illum comprehendimus; & Deus se abstractivè non cognoscit, comprehendit tamen; fit ut illa cognoscibilitas, de quâ hîc, non sit abstractiva.

Non etiam illa cognoscibilitas est mera attingentia vel attingibilitas per intuitivam notitiam, quia ad hanc elevari possumus, non possumus autem elevari ad comprehensionem; restat ut illa notitia & noscibilitas, quæ petat attingi nonnisi à principio, æque perfecto atque est objectum, quod est Deus, fit inquam, ut illa noscibilitas formaliser comprehensionem.

Ratio explicationis est. Quia quoties SS. PP. meminerunt comprehensionis, toties recurrerunt ad excellentiam Deitatis, & depressam lineam nostræ noscitivitatis. Talis est Cyrillus l. 1. in Joan. c. 22. *Soli enim consubstantiali filio Pater visibilis est, & nulli præter eum, visionem autem in his Deo convenientem semper intelligas.* Ubi agnoscit Cyrillus cognoscibilitatem soli Deo convenientem, quæ cum non sit merè intuitiva, debet esse comprehensiva. S. Greg. suprà cit. referens causam cur Deus sit incomprehensibilis; refert id in Circumscriptionem, quæ inde oritur, quòd creatura simus. Idem 10. Moral. c. 11. loquendo de Incomprehensibilitate Dei. *Habet* inquit, *sublimitatem quâ ipsorum quoque intelligentiam, qui in supernam recepti fuerint congregationem, transcendit.* Cyrillus Jeros. Catech. 6. Cur Deus comprehendi non possit? rationem dat; *quia nemo Deum pro dignitate noscere potest*: En impossibilitas comprehensionis refertur in defectum notitiæ, æque dignæ ac est noscibile. *Vident* inquit, *Angeli sed non capiunt, Throni & Dominationes plus quam illi, sed minùs tamen quàm pro Dei dignitate.* S. Thom. supra q. 8. a. 2. in corpore; *Tunc cognitionem* dicit *deficere à comprehensione Dei quando*, inquit, *cognitum cognitionem excedit.* Et inferius, *quando id quod intelligitur habet modum intelligendi perfectiorem, quam sit modus quo intellectus intelligit.* Et hîc ita discurrit: *Illud comprehenditur quod perfectè cognoscitur; perfectè autem cognoscitur, quod tantùm cognoscitur, quantùm est cognoscibile.* Similia habet eadem quæst. a. 8. de verit. q. 8. a. 2. ut citat Arriaga. *Respondeo* inquit, *Dicendum quòd illud propriè comprehenditur, quod ab eo includitur; quod autem includitur, ab alio est minus, vel æquale includenti in perfectione substantiali.* Et in 4. d. 9. a. 3. ad 4. *Quando aliquis se cognoscit, idem est modus cognoscentis & cogniti, & ideò se comprehendit.* Et ibid. d. 49. q. 2. a. 3. in corpore. *Et ideò tunc dicitur aliquid per cognitionem comprehendi, quando cognitum stat sub actu virtutis cognoscitivæ, & non excedit ipsum.*

Dices 1. cum Aug. quòd res tunc comprehendatur, quando noscitur, quantum noscibilis est, & quando in ea nihil latet videntem, ita ut fines ejus circumspici possint.

Respondetur. Istud ly nihil lateat videntem. Item, ly cujus fines circumspici possunt, sunt formalitates non comprehensionis, quâ comprehensio est, sed intuitivæ adæquatæ; tota autem formalitas comprehensionis stat in illo noscere, quantum nosci potest: hoc est noscere notitiâ æque perfecta, atque nosci potest. Sed

Instat Martinon d. 8. n. 36. Comprehensionis natura deducenda est ex analogiâ ad corporalem & localem comprehensionem; jam autem dicitur corpus aliquod comprehendi quod adæquatè includitur, ita nimirum ut nihil illius sit extra.

Respondetur. Etiam per nos attendi ad analogiam comprehensionis materialis, in quâ non potest esse comprehendens, minus comprehenso; quæ minoritas non debet esse in intentionalibus ratione quantitatis, sed ratione entitativæ æqualitatis.

Absolutè etiam doctrina illa Martinon, non satisfacit; quia quòd ad comprehensionem corporalem sufficiat illa inclusio, id inde proficiscitur, quia nulla alia potest inveniri tenentia objecti corporalis, quæ hoc ipso non sit comprehensio, vel in parte, vel in toto; potest autem in intentionalibus inveniri tenentia intra se objecti, ut sit in omni notitia, & tamen non esse comprehensio, vel partialis, vel totalis. Illud etiam quod adfert, impertinens esse ad comprehensionem corporalem, ut vas comprehendens liquorem, æque sit perfectum, parumq; interest, sive sit stanneum, sive vitreum: non convincit, nam non debet esse proportio in omnibus; idque ex eo, quia quæcunque tenentia objecti materialis est vel totaliter, vel in parte comprehensio; non autem quæcunque tenentia intentionalis, ut dixi, est comprehensio: & ad servandam utriusque comprehensionis proportionem, sufficit hoc haberi, quòd comprehendens non debeat esse minus comprehenso. Quòd autem requiratur æqualitas perfectionis, hoc jam petitur ex PP. citatis.

Dices 2. Ex hac explicatione sequetur etiam ab homine, Angelum comprehendi non posse; non enim potest elevari ad perfectionem æqualem Angelo.

Respondetur. Posse adhuc comprehendi

lendi Angelum, non quidem naturaliter ab homine, sed ab illo ut elevato; quia scilicet Deus potest concurrere cum illo, ut tam perfectam cognitionem eliciat, quàm elicit ipse Angelus de se, vel Angelus perfectior de illo; potest enim crescere per elevationem ad illam usque dignitatem; non potest autem crescere per elevationem ad eam dignitatem, quam habet notitia Dei de Deo. Et quamvis non possit Deus elevare hominem ad tàm insignem notitiam de Angelo, quàm nobilem de illo habet Deus ipse, id non obstat; quia tanta dignitas illius notitiæ proficiscitur non ex meritis objecti, ad quæ hîc attenditur.

Dices, cum recentiori Suarez. Visio beata potest haberi, licèt intellectus videntis, non sit æqualis objecto, sed tantùm ut Deus elevans, sit æqualis. Ergo etiam & comprehensor detur, non erit necesse intellectum elevatum esse æqualem objecto, sed sufficiet, æqualitas in Deo elevante.

Respondetur. Stando in principio; quia esset absurdum, si in visione requireretur æqualitas videntis cum viso: sequeretur enim esse inelevabilem creaturam ad videndum Deum, quod est contra fidem; nullum autem est absurdum, si dicatur esse inelevabilem ad comprehensionem, immo hoc est secundùm fidem. *Hinc*

Dicendum est. *Quòd implicet à creaturâ comprehendi Deum*: Ratio, quia & comprehenderet illum, ut supponitur; & non comprehenderet; quia non eliceret cognitionem profectam à principio, æque perfecto, atque est Deus: hæc autem nonnisi cognitio est comprehensio, ut dictum est.

QVÆSTIO II.

De Principiis visionis.

TRiplex est visionis principium; quoddam tenens se ex parte objecti, & hoc est species impressa, si detur: aliud ex parte potentiæ, hoc est lumen gloriæ: denique ipsa potentia. *Sit*

DIFFICULTAS I.

De Principio visionis, quod est species impressa.

NOmine speciei impressæ, venit qualitas loco objecti concurrens. Hæc qualitas vocatur similitudo objecti, non formalis, quia hæc habetur a specie expressâ, sed vocatur similitudo causalis: quia scilicet cum potentia quam complet, principiat speciem expressam, quæ est similitudo formalis objecti. De his in Animasticis. In præsenti duo inquirenda; primo: An sit possibilis hæc species respectu Dei? secundò: An detur de facto?

Punctum Difficultatis 1.

Solvuntur Implicantiæ contra Possibilitatem speciei impressæ.

POssibilitatem speciei impressæ agnoscunt non pauci Scotistæ. Ex Nostris Suar. Vas. Mol. Vale. Arriaga. Martinon. Alii impossibilem censent: Ita schola Thomistarum. Ex Nostris Arrubal, Granado, Tannerus, Josephus, Augustinus. Quiros d. 25. a. num. 13.

1. Implicantia est ordinaria Thomist. quam etiam urget Josephus Aug. q. 13. a. 2. num. 26. Per speciem inferioris ordinis, & inferioris materialitatis, non potest cognosci quidditativè Ens superioris ordinis, immaterialitatis &c. Sed quæcunque possibilis species impressa, est inferioris ordinis, & materialitatis, cùm ex eo ipso quod creata sit, hoc ipso determinetur, ne sit actus purus: Ergo.

Respondetur. In primis argumento multùm probari, probaret enim, quòd nulla sit possibilis species impressa substantiæ; quia quæcunque detur, erit accidens, adeoque inferioris ordinis præ objecto quod est substantia, titulo-que ipso accidentis importabit dependentiam à subjecto, dependentia autem à subjecto, materialitatem importat.

Neque dicas disparitatem in hoc esse, quia illa species etiamsi sit accidens, tamen est in eadem abstractione, & gradu intelligibilitatis, in quo est ipsa substantia Angeli; non inquam valet, si id dicas, quia dicam speciem impressam, esse etiam in eodem gradu non Entis, sed participando ex gradu repræsentativi secundum vicariam rationem, cujus tu impossibilitatem non ostendis.

Sed insuper retorqueri potest sic argumentum: quia intellectus prout elevatus licèt in ratione Entis, & illius gradus materialitatis, sit inferior Deo, nihilominus ratione elevationis acquirit vires attingendi superiorem immaterialitatem, cur idem non poterit concedi speciei impressæ?

Directè autem ad Objectionem dici potest, quòd species inferioris ordinis quoad entitatem, ejusdem tamen ordinis quoad vim vicariam repræsentandi, possit cognosci Ens superius.

Instat Josephus Augustinus, quòd videatur hæc distinctio esse nugatoria; quia facit hunc sensum, quòd per speciem quæ repræsentat rem superioris ordinis, repræsentetur res superioris ordinis.

Respondetur. Neg. Assumptum; Ratio, quia in nostris principiis habetur hîc sensus, potest res inferioris ordinis in entitate, habere vim repræsentandi rem superioris ordinis, adeoque illam repræsentare, qui sensus non est nu-